

Тема III “Разработване на пазара”

1. Основни понятия и обща характеристика
2. Сегментиране на пазара
3. Избор на целеви пазарен сегмент/и
4. Позициониране

1. Основни понятия и обща характеристика

Пазар

Релевантен пазар

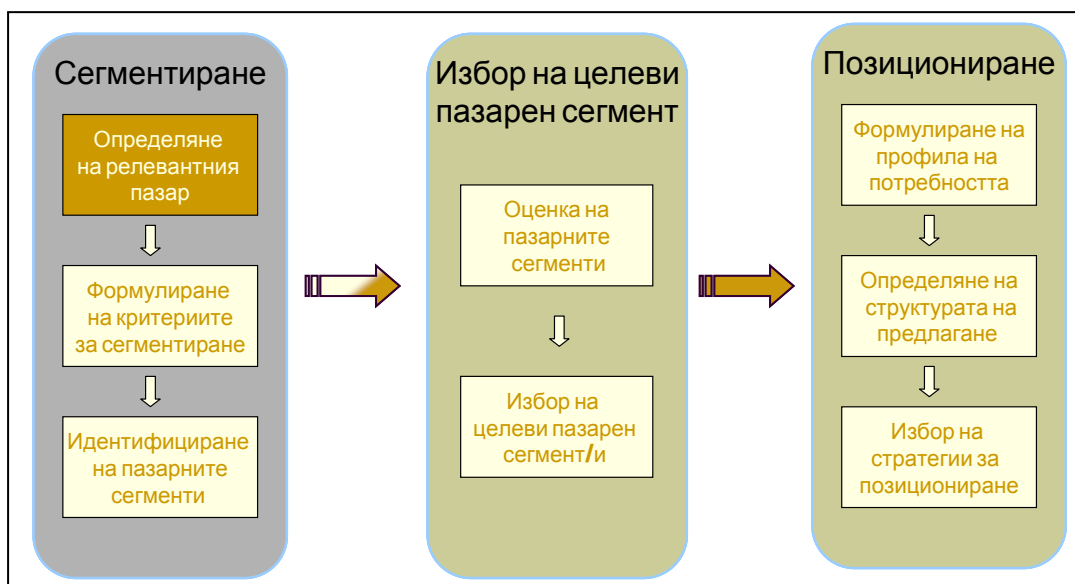
Пазарен сегмент

Сегментиране

Целеви пазар

Пазарна ниша

Процес на разработване на пазара

2. Сегментиране

2.1. Определяне на релевантния пазар

Концепции при определяне на релевантния пазар:

а) *Елементарна пазарна концепция*

б) *Концепция за физико-техническото сходство*

в) *Концепция за основната полезност*

в) Концепция за кръстосаната ценова еластичност –

д) Концепция за предполагаемата конкурентна реакция..

е) Концепция за взаимозаменяемостта

2.2. Критерии за сегментиране

2.2.1 Критерии за сегментиране на потребителските пазари

а) демографски

б) психографски критерии

в) поведенчески критерии

г) сегментиране на база търсена ползност

Пример

Демографски характеристики	Търсени ползи	Психографски характеристики	Поведенчески характеристики	Предпочитани марки
Мъже	Ниска цена	ясно изразена независимост	чувствителни към цената, липса на привързаност към марката	с най-ниска цена
Големи семейства с малки деца	Здравословен ефект (предпазване на зъбите)	консервативни, хипохондрици	интензивни ползватели	Colgate, Blend-a-met
Младежи, Тийнейджъри	Козметичен ефект (бели зъби)	общителни, активни, стремеж към себедоказване	привързаност към марката	Signal, Kiss, Aquafresh
Деца	Аромат (свеж дъх и приятен вкус)	силна самовлюбеност, негативна нагласа към миене	ясно изразено предпочитание към определен вкус,	Colgate Junior

2.2.2. Критерии за сегментиране на индустриалните пазари

а) критерии свързани със средата

б) критерии свързани с бизнесорганизацията

в) свързани с процес на вземане на решение за покупка

2.3. Процедура за идентифициране на пазарните сегменти

Могат да се използват три подхода при идентифициране – **a priori**, **post hoc** и **хибридно**

а) **a priori** сегментиране

б) **post hoc** сегментиране

в) **хибридно** сегментиране

2.3.1. Методи за сегментиране

а) Крос табулиране (матричен метод) – предимно методологическо значение.

		Критерий Б (пол)					
		1	2	..	..	..	n
Критерий А (възраст)	1	x_{11}	x_{21}	..	..	..	x_{n1}
	2	x_{21}	x_{22}				
	....	.					
	....	.					
	....	.					
	m	x_{m1}	x_{m2}				x_{mn}

б) Клъстерен анализ

N.B. Приложим е при първоначално структуриране на сегментите

Пример

Респонденти	S1 Близост	S2 Такси	S3 Услуги	S4 Е-банкиране	S5 Имидж	S6 Обслужване
1	5	4	4	5	1	2
2	4	5	4	5	4	4
3	3	3	2	4	4	4
4	5	5	5	5	5	4
5	2	2	2	2	1	1
6	4	3	3	4	4	3
7	3	3	4	4	2	2
8	1	1	1	3	1	1
9	1	1	1	1	1	1
10	4	3	5	4	5	5
11	3	4	3	4	3	3
12	4	4	3	4	4	4
13	4	4	4	4	3	3
14	5	4	4	5	3	3
15	4	4	4	4	5	5
16	5	5	4	4	5	5
17	5	4	5	5	4	3
18	4	5	5	4	4	5
19	4	5	4	4	4	4
20	5	2	5	5	5	5
21	1	3	1	2	2	1
22	3	3	2	3	3	2

Клъстер №	Средни на променливите					
	S1 Близост	S2 Такси	S3 Услуги	S4 Е-банкиране	S5 Имидж	S6 Обслужване
Клъстер 1	4.6667	4.0000	4.0000	4.6667	2.3333	2.6667
Клъстер 2	4.4444	4.5556	4.5556	4.4444	4.5556	4.4444
Клъстер 3	3.3333	3.1667	2.8333	3.8333	3.3333	3.0000
Клъстер 4	1.2500	1.5000	1.2500	2.0000	1.2500	1.0000

Клъстер №	Брой на респондентите в клъстера	Респонденти, включени в клъстера
Клъстер 1	3	1, 13, 14
Клъстер 2	9	2, 4, 10, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Клъстер 3	6	3, 6, 7, 11, 12, 22
Клъстер 4	4	5, 8, 9, 21

в) Дискриминантен анализ

3. Избор на целеви пазара

3.1. Оценка на пазарните сегменти

Ключови фактори:

а) Размер и темп на нарастване –

б) Структура и привлекателност на сегмента – концепция на Портър за “конкурентните принуди”

в) Цели и ресурси на фирмата

3.2. Избор на целеви пазарни сегменти

3.2.1 Стратегии при избор на целеви пазарни сегменти

а) Стратегия на недиференциран (масов) маркетинг –

Предпоставки:

Стратегия на унифициран маркетинг

Тотално покритие на пазара

ММ ₁	ММ ₁	ММ ₁
ММ ₁	ММ ₁	ММ ₁
ММ ₁	ММ ₁	ММ ₁

Селективно покритие на пазара

	ММ ₁	ММ ₁
ММ ₁		ММ ₁
ММ ₁		

б) Стратегия на диференциран маркетинг

Предпоставки:

Стратегия на диференциран маркетинг

Тотално покритие на пазара

ММ ₁	ММ ₂	ММ ₃
ММ ₄	ММ ₅	ММ ₆
ММ ₇	ММ ₈	ММ ₉

Селективно покритие на пазара

ММ ₁		ММ ₂
	ММ ₃	
	ММ ₄	ММ ₅

в) Концентриран маркетинг –

Стратегия на концентриран маркетинг

	ММ ₁	

г) Стратегия на навлизане в пазарна ниша

Рискове

3.2.2. Динамичен подход при избор на целеви пазарен сегмент

Комбинация във времето между отделните базисни стратегии

Стратегическа комбинация 1 – “класическо разработване на пазара I”

Стратегическа комбинация 2 – “класическо разработване на пазара II”

Стратегическа комбинация 3 – “стратегия на популяризиране”

Стратегическа комбинация 4 – “стратегия на елитаризиране”

4. Позициониране

Понятия

“Продуктово пространство” –

Идеална представа IP –

Субективно възприемана полезност SP –

“Уникално продуктова позиция” (Unique selling proposition)

4.1. Формулиране профила на потребностите

Етап I – определяне на целият набор от фактори, които имат отношение към покупката – тенденциите в търсенето

Етап II – извеждане на хиперфакторите.

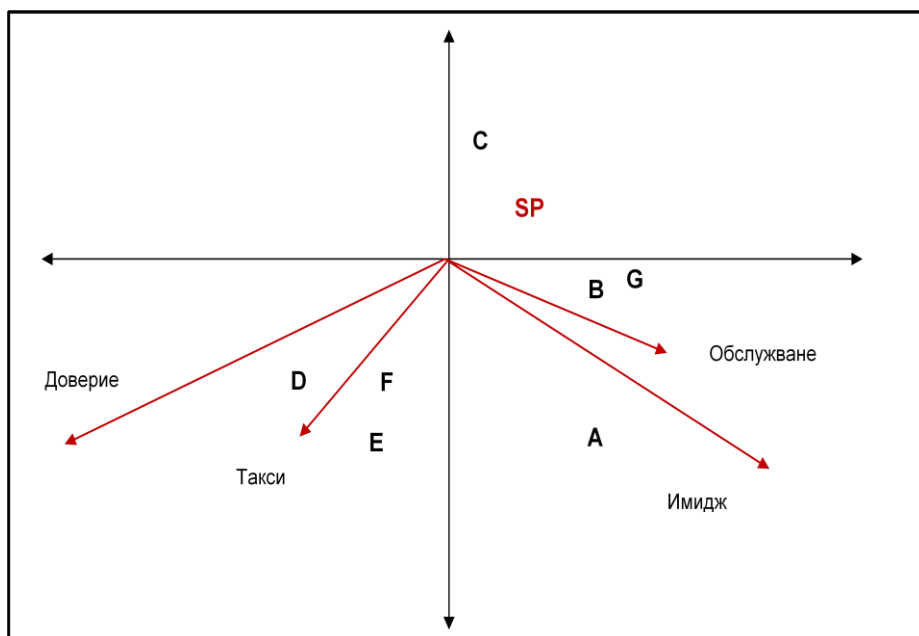
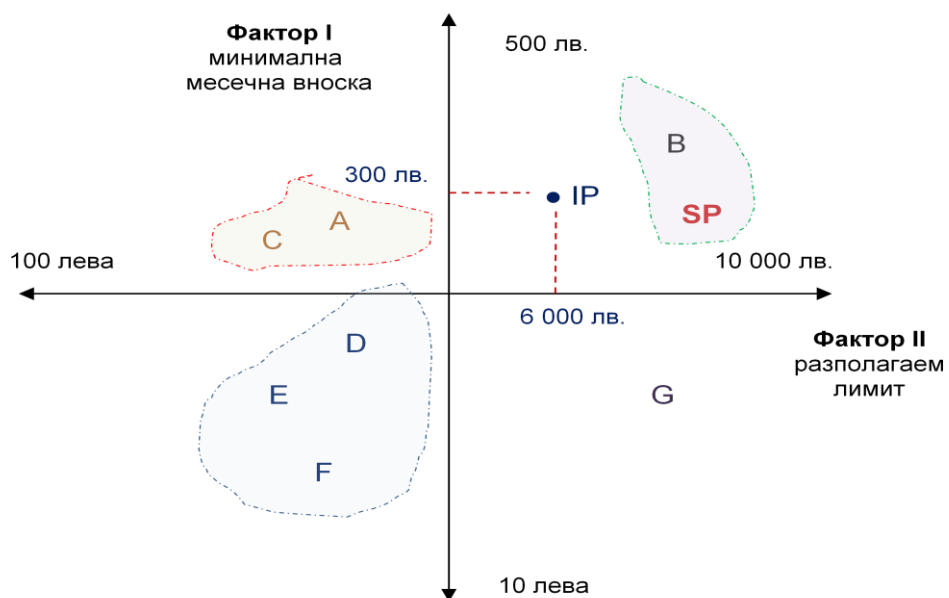
Етап III – определяне на параметрите на „идеалната представа“ на потребителите за продукта
Модели

Модел на „идеалната точка“

Модел на „идеалния вектор“

4.2. Установяване на структурата на предлагането

Карти на възприятията/предпочитанията

4.3. Стратегии за позициониране

а) Позициониране акцентиращо върху потребителите

Стратегия на „съпозициониране“ – приспособяване на продукта към идеалната представа на потребителите.

Стратегия на „препозициониране“ - приспособяване на идеалната представа на потребителите към позицията на предлагания продукт.

б) Позициониране акцентиращо върху конкурентите

Стратегия на „имитиране“ – фирмата се стреми да доближи възприеманите продуктови характеристики на свой продукт към тези на конкурентите.

Стратегия на „профилиране“ (диференциране) – фирмата се стреми да се позиционира изолирано от конкурента. Да се позиционира в тази част от продуктовото пространство, в която конкурента не присъства

Практически изводи:

- Пазарния дял зависи от близостта до идеалната представа и маркетинговия бюджет на бизнес организацията;
- Големия маркетингов бюджет не може да компенсира прекалено голямата дистанция от идеалната представа;
- При точно позициониране фирмата може да постигне добри конкурентни позиции с ограничен бюджет
- При стратегия на имитиране основното средство за конкурентна борба е маркетинговия бюджет;
- Ключ за трайно конкурентно предимство и създаването на уникална продуктова позиция, която трудно може да се имитира от конкурентите.
- Позиционирането трябва да се разглежда в динамичен аспект т.е. да се държи сметка за промените в потребителските предпочитания.